

๕๐^{ปี} จากวิกฤติ เป็นศรัทธา

สายัณห์ สตาจค์มงคล

ร้านสหกรณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คงเปิดดำเนินการมานานพอควรก่อนที่จะเราจะเข้ามาเรียนในปี ๒๕๑๐ เพราะเรามีคณะเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์ ซึ่งสอนวิชาหลักการสหกรณ์ ขบวนการสหกรณ์ (Cooperative Movement) และวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง แม้ว่าจะเปลี่ยนชื่อจากเดิมเป็นคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ เรายังเรียนวิชาสหกรณ์นี้อยู่ และยังเรียนพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ด้วย

เกริ่นมาพอควร แล้วมันเกี่ยวอะไรกับร้านสหกรณ์ที่กล่าวข้างต้น ต้องเกี่ยวแน่นอน จากการคุยกับ**พี่บุญแสง จินตามณีโรจน์** อดีตนายกองค์การนิสิต รุ่น ๒๖ ทราบว่าร้านสหกรณ์ ! ตั้งแต่อดีตเป็นต้นมา อยู่ในมือการบริหารของอาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ทั้งสิ้น แน่แน่นอนก็เพื่อทดลองวิชาและให้โอกาสนิสิตได้ฝึกงานด้วย แต่ในเมื่อเป็นธุรกิจ มีเงิน มีทุนหมุนเวียนเข้ามาเกี่ยวข้อง ความโลภของคนก็เกิด ทุนที่มีอยู่ก็ร่อยหรอ สิ้นทรัพย์ก็ต้อยค่า มีภาระหนี้สิน สินค้าขาดหายหรือมีไม่ครบตามที่สมาชิกและลูกค้าต้องการ หลักการบริหารการควบคุมดูแลกันเอง one man one vote ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของสหกรณ์มิได้นำไปใช้ ความล่มสลายใกล้เข้ามา ร้านสหกรณ์ต้องปิดดำเนินการ แต่สภาพความเป็นนิติบุคคลของสหกรณ์ยังอยู่

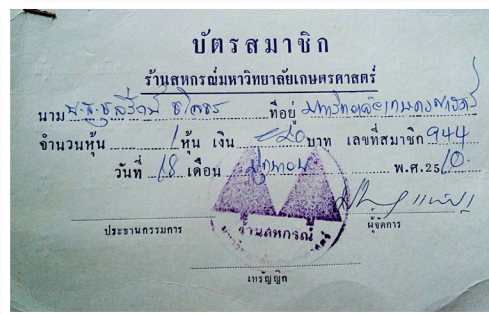
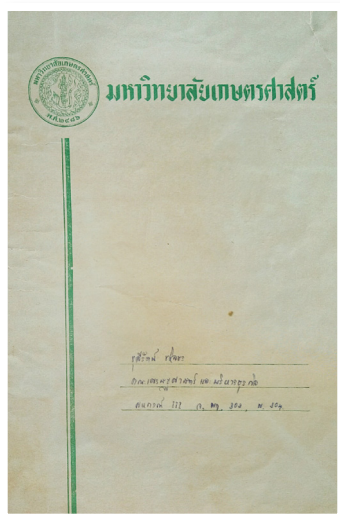
ตอนที่เรามาเรียนปี ๒๕๑๐ นั้น ร้านสหกรณ์ยังคงเปิดดำเนินการอยู่ มีการรับสมาชิกหุ้นละ ๒๐ บาท และมีการออกใบเสร็จในนามร้านสหกรณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัดสินใช้ (*ขอบคุณ ชุติรัตน์ ที่แสดงหลักฐานให้ดู*) แต่สินค้าที่จะจำหน่ายให้สมาชิกและลูกค้าทั่วไปยังคงมีไม่เพียงพอกับความต้องการ สาเหตุคงเกิดจากความไม่โปร่งใสในการดำเนินงานนั้นแหละ

ในที่สุด ประมาณปี ๒๕๑๒ ร้านก็ปิดดำเนินการ นิสิตและบุคลากรของมหาวิทยาลัยยังคงใช้บริการของ **ลิ้มเจริญ** อย่างอุ่หนาฝ้าคั่ง เข้าทางเอกชนมัย

คณะกรรมการองค์การนิสิตชุดของเราซึ่งมี **ผดุงศักดิ์ เทพหัสติน ณ อยุธยา สุชาติ สังข์เกษมและวิรุฬห์ ป้อมทอง** โดย **สุชาติ สังข์เกษม ประธานบริหาร** ได้มาทาบถามผมว่า ในฐานะที่เราเรียนสหกรณ์ และกฎหมายสหกรณ์ ควรเข้าไปกอบกู้วิกฤติร้านสหกรณ์ด่วน เพื่อร้านจะได้เปิดดำเนินการได้ทันตอนรุ่น ๓๐ เปิดเทอมและเข้าอยู่หอ **สุชาติ** บอกให้ผมช่วยรับเป็นประธานสหกรณ์นิสิต (*จริงๆ ก็ไม่ถูกต้องเพราะใช้คำว่าสหกรณ์ไม่ได้*) ก็ไม่ขัดศรัทธาเพื่อนและกรรมการองค์การ

ก่อนที่จะมีการเปิดเรียนเทอมแรกของปี ๒๕๑๓ ลืมบอกไปว่าที่ตึกร้านสหกรณ์อยู่ใต้ถนนวิทย์ ม.ก. ติดกับร้านซ่อมจักรยาน ตอนที่ร้านปิดอยู่นั้นมีการลือคฤณแจไว้ อาจารย์ไพพรรณ คติการ ซึ่งมีที่ทำการอยู่บนอาคารดังกล่าว เห็นความตั้งใจของพวกเราที่จะมากอบกู้สถานการณ์ จึงเปิดคฤณแจให้ สิ่งที่ผมและเพื่อนๆ จำได้ว่ามี **ธีรวัฒน์ วรศักดิ์ สุธรรม** และอีกหลายคนที่ต้องขอกภัยจำไม่ได้จริงๆ พบในร้านคือ ความสกลปรก มีรังหนู เศษกระดาษเกลื่อนกลาด ไม่มีสินค้าเหลืออยู่เลย มีสิ่งเดียวที่ผมและเพื่อนๆ ใช้ทำความสะอาดตู้กระจกคือ ผ้าอนามัย (ขอกภัยเพื่อนๆ ผู้หญิง ขอบเขตจริงเป็นอย่างนั้น) ที่ยังอยู่ในห่อในกล่องนะครับ มีบ้างที่หนูกัดแทะ ก็ปิดกวาดเช็ดถู เพื่อเตรียมซื้อของเข้าร้านให้ทันวันทีน้องๆ จะเปิดเทอม เข้าหอกัน

อ้อ แล้วบัญชีทรัพย์สิน หนี้สิน ทะเบียนสมาชิกละ อยู่ที่ไหน ผมไม่เคยได้ถามใคร เพราะไม่รู้จะถามใคร แล้วเราจะเอาเงินที่ไหนมาหมุนเวียน ซื้อของเข้าร้าน โดยเฉพาะของที่จำเป็นเข้าอยู่หอ กับเครื่องเขียน ก็เลยได้ความคิดว่า ควรจะตั้งโต๊ะข้างหอประชุมรับสมาชิกร้านสหกรณ์ในวันปฐมนิเทศ โดยกรรมการองค์การนิสิตได้ให้โอกาสผมขึ้นเวทีเพื่อชี้แจงหลักการ เหตุผลและประโยชน์ที่จะได้รับให้หน่อยๆ ได้ฟัง เนื่องจากหลักการสหกรณ์ต้องเป็นหลักสัจใจไม่ใช่บังคับ

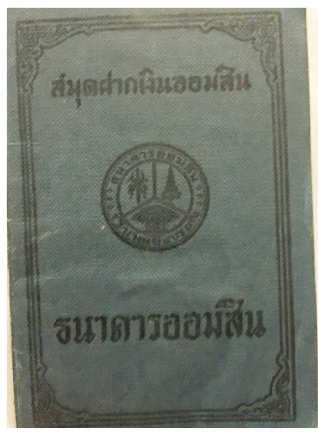

ปี ๒๕๑๐ มีร้านสหกรณ์เปิดดำเนินการอยู่ มีสมาชิก หุ่นละ ๒๐ บาท และมีสมุดจำหน่าย

ผมได้วานน้องๆ หลายคนไปตั้งโต๊ะรับสมาชิก ซึ่งน้องๆ ส่วนใหญ่ก็สมัครกันเพราะหุ่นละ ๒๐ บาท แต่ผมจำไม่ได้ว่าเราออกหลักฐานอะไรให้กับน้องๆ ไม่ใช่ใบหุ่นแน่เพราะทำไม่ได้ จริงๆ แล้วเราใช้คำว่า ร้านสหกรณ์นิสิต ก็ไม่ถูกต้องตามกฎหมายอยู่แล้ว

เมื่อได้เงินค่าหุ่น ผมและเพื่อนๆ ก็ไปหาซื้อของกัน ส่วนใหญ่เป็นเครื่องใช้ประจำวัน เช่น สบู่ แปรงสีฟัน ยาสีฟันชั้นน้ำ เครื่องเขียน ประเกทปากกา ดินสอ และที่ขาดไม่ได้คือ เนคไทด์ หัวเข็มขัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่มีการอนุมัติให้ใช้ตอนเราอยู่ปี ๓ แล้ว ถุงเท้าขาว ส่วนรองเท้าไม่มีจำหน่าย เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านการสต็อกสินค้า ตอนเปิดเทอมปี ๒๕๑๓ ใหม่ๆ ยังไม่มีสมุดที่มีตรามหาวิทยาลัยมาขายเลย แต่ก่อนหน้านั้น ในปี ๒๕๑๐ ร้านสหกรณ์มีจำหน่ายอยู่ (ขอบคุณชูลีรัตน์

วันเดือนปี	ถอน	ฝาก	ยอดบัญชี	เงินคงเหลือ	บัญชี	สาขา
ม.ย.10-13		6055.00		*6055.00	A B	6188
ม.ย.11-13	5000.00			*1055.00	A B	6188
ม.ย.15-13		8000.00		*9055.00	A B	6188
ม.ย.17-13		5745.00		14800.00	A B	6188
ม.ย.20-13		9300.00		24100.00	A B	6188
ม.ย.27-13	24095.00			***5.00	A B	6188

สมุดเงินฝากช่วงที่เปิดดำเนินการ ตั้งแต่ ๑๐ มิ.ย. ๑๓ ถึง ๒๗ มิ.ย. ๑๓ เป็นเงินรวม ๒๙,๑๐๐ ถอนไปเข้าบัญชีร้าน คงเหลือ ๕ บาท คงเป็นรายได้อื่นๆ ของแบงค์ออมสินไปนานแล้ว

ที่มีหลักฐานมายืนยัน) ในเดือนมิถุนายน ๒๕๑๓ ผมเปิดบัญชีในนามส่วนตัว (ไม่สามารถเปิดในนามนิติบุคคลได้) ที่ธนาคารออมสินเคลื่อนที่ ที่มาจอดข้างหอประชุม มีเงินจากค่าหุ้นและค่าขายสินค้าทั้งสิ้น ๒๙,๑๐๐ บาท และสินค้าในร้านอีกจำนวนหนึ่ง ในเดือนแรก เราต้องช่วยกันขาย เปิดร้านประมาณ สี่ ทำโม่งเย็น เล็กประมาณ สามถึงสี่ทุ่มทุกวัน

ปลายเดือนมิถุนายน ๒๕๑๓ นั้นแหละที่ ท่านอธิการบดี (ม.จ.จักรพันธ์) ได้กรุณาอบหมายให้ อาจารย์เดชา จันทรสสมบัติ (เคย ๒๒) อาจารย์สอนบัญชีที่คณะมาช่วย เนื่องจากมีความรู้ด้านบัญชีและให้รถ Landrover มาใช้หนึ่งคัน (ผมใช้รถคันนี้แหละหัดขับโดยอิรวดีเป็นคนสอน หักกันในมหาวิทยาลัยช่วงดึกๆ) ผมจึงถอนเงินในบัญชีทั้งหมดที่มีอยู่ ทั้งหมดในวันที่ ๒๗ มิ.ย. ๑๓ ไปเปิดบัญชีในนามอาจารย์เดชา ที่ธนาคารกรุงศรีอยุธยา สาขาสามแยกเกษตร ตั้งแต่บัดนั้น เหมือนยกภูเขาออกจากอก เพราะผมไม่เคยมีเงินเยอะขนาดนั้นและไม่เคยมีสมุดเงินฝากในธนาคารใดๆ มาก่อน หลายครั้งเมื่อปิดร้านตอนกลางคืนมีเงินมากพอควรที่ผมต้องเอากลับไปห้องโดยซ่อนไว้ใต้หมอนรุ่งขึ้นจึงไปซื้อของหรือเข้าบัญชี

ผมและเพื่อนๆ ยังคงช่วยงานร้านสหกรณ์ร่วมกับอาจารย์เดชา โดยรับพนักงานบัญชีมาหนึ่งคนจำได้ว่าชื่อจินตนา พนักงานขายชื่อสำเนียง และอีกคนชื่อจุก เป็นพนักงานขายน้ำแช่ตู้ขยายเวลาเปิดร้านเป็นประมาณบ่ายๆ ก็ได้บริการสมาชิกและลูกค้าทั่วไปได้มากขึ้น

ทีนี้ แล้วสมุดทั้งปกแข็ง ที่มีภาพหอประชุมเต็มหน้า กับปกอ่อนที่มีใบนทรสิสีขาวๆ มาได้อย่างไร ก็มาจากการหารือกรรมการองค์การนิสิตนั่นแหละ ว่าเราจะปล่อยให้ นิสิตใช้สมุดจดที่ซื้อตามตลาดหรือมีตราของมหาวิทยาลัยอื่นมาใช้หรือไม่ดีแน่ ต้องพิมพ์ขึ้นมาจำหน่ายด่วน จำได้ว่าผมได้เดินทางไปโรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าวเพื่อว่าจ้างให้จัดพิมพ์ แต่โรงพิมพ์คุรุสภาให้ผมกลับมาเอาหนังสือรับรองจากอธิการบดีไปแสดงก่อน ผมก็จำไม่ได้ว่าข้อความในหนังสือเป็นอย่างไร แต่จำได้ว่าผมกับสุชาติ สังข์เกษม ได้ขอเข้าพบท่านอธิการบดี เพื่อขอหนังสือดังกล่าว และท่านได้ให้ความเมตตาอย่างมากออกหนังสือให้โดยมิได้ลังเลและสอบถามแต่อย่างใด

แล้วใครเป็นคนออกแบบ หน้าปกสมุด ผมถามสุชาติ สุชาติบอกว่า น่าจะเป็นธีรศักดิ์ ลีวิวัฒนาพรชัย (ชอภยถ้าผิดพลาด) ผมพยายามโทรหาตามเบอร์โทรที่ให้กับไลน์แต่ไม่สามารถติดต่อได้ เพื่อยืนยัน แต่ไม่เป็นไร โรงพิมพ์ครุสภาใช้เวลาไม่นานพิมพ์ให้ตามจำนวนที่เราสั่ง พวกเราทุกคนและน้องๆ ชมว่าสมุดสวยมากไม่เคยมีมาก่อนและสมศักดิ์ศรี สำหรับการเงินเราก็ไม่ติดค้างโรงพิมพ์แต่อย่างใด

ยามที่กิจการเจริญก้าวหน้า การสั่งซื้อสินค้าก็ง่ายมีพนักงานขายของแต่ละบริษัทมารับ order ถึงร้าน เราก็ใช้เวลาน้อยลงในการไปซื้อของ ในขณะที่เดียวกัน เจ้าหนี้ต่างๆ ในอดีตก็ปรากฏตัวขึ้นเอาเอกสารมาแสดงว่าร้านสหกรณ์ในอดีตเป็นหนี้เท่าใดบ้าง ผมเองต้องปฏิเสธการจ่ายเพราะไม่มีหลักฐานและเราทำในนามนิสิต ไม่เกี่ยวกับบัญชี ทรัพย์สินและหนี้สินที่เป็นของร้านสหกรณ์ของเดิม ค้างไว้แต่อย่างใด

เราจึงรู้ว่า มีความไม่ชอบมาพากล ความไม่โปร่งใสในอดีตของอาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ท่านหนึ่งทำให้ ไม่อยากเอ่ยนามท่านเพราะท่านเสียชีวิตไปนานแล้วและเราเองก็ไม่มีเอกสารหลักฐานใดๆ ที่จะกล่าวหาได้

เรื่องที่ผมล่วงรู้นี้ ต่อมาท่าน ศ.พันธุ์ม ดิษยมณฑล คณบดี คณะเศรษฐศาสตร์ ได้เรียกผมเข้าพบ เพื่อขอร้องไม่ให้จุดประเด็นเพื่อเอาผิดกับอาจารย์คนดังกล่าว ซึ่งผมก็รับปากเพราะผมใกล้จบแล้ว ไม่อยากมีเรื่องมีราว ประกอบกับไม่มีหลักฐานตามที่กล่าวแล้ว

ระหว่างที่ร้านขายดี สถานที่ก็คับแคบที่เก็บสินค้าไม่มี พนักงานบัญชี ไม่มีที่นั่ง เราจึงได้รับความกรุณาจากอาจารย์ไพพรรณ คติการ อนุญาตให้ทุบผนังด้านหลังของร้านซ่อมจักรยานให้เป็นที่ทำการของร้านสหกรณ์เพิ่มเติม ผมจึงมีออฟฟิสนั่งโต๊ะตั้งแต่ยังไม่จบ (อิอิ)

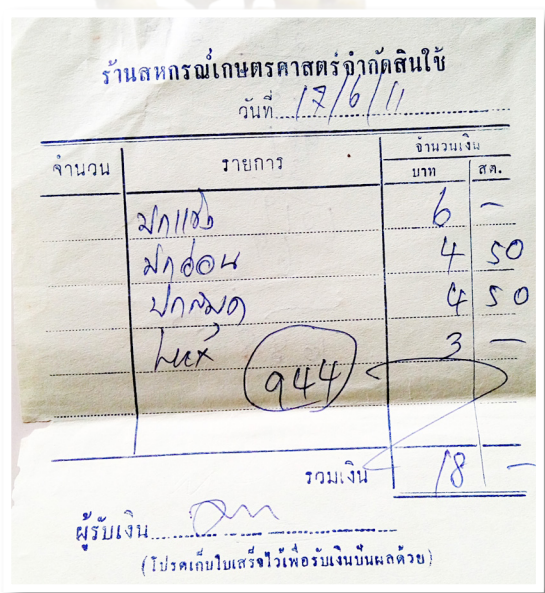
เป็นออฟฟิศที่ได้รับความเอื้อเฟื้อจาก
อาจารย์ไพพรรณ คติการ
ขยายให้เป็นที่ด้านหลังของร้านซ่อมจักรยาน

ที่นี่ การขยายสถานที่ให้ใหญ่ก็มีทั้งข้อดี ข้อเสีย ข้อดีก็กล่าวแล้ว จากเดิมเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าลึกเข้าไปพอต่อเดิมเป็นตัวแอล พื้นที่ด้านหลังก็กลับตาคน

กลางดึกคืนหนึ่ง ผมถูกปลุกให้ตื่นมีคนไปบอกว่า มีคนร้ายงัดเข้าร้านสหกรณ์ เนื่องจากมีคนเห็นก่อน เมื่อผมไปถึงคนร้ายหนีไปแล้ว โดยไม่ได้อะไรไป เพราะส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ราคาไม่แพง และผมไม่ได้เก็บเงินสดไว้ที่ร้านเลย การตรวจสอบสถานที่ร่วมกับ รปภ. สมัยนั้น เราเรียกยาม ก็เห็นว่า คนร้ายงัดเข้าทางด้านหลัง และสันนิษฐานว่า คนร้ายน่าจะเป็นยามของมหาวิทยาลัย นั่นแหละ เพราะดึกๆ คนข้างนอกไม่ค่อยมีใครเข้าไปในมหาลัย

ช่วงเทอมปลายก็ต้นปี ๒๕๑๔ ท่านอธิการบดี หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ (หลังจากสิ้นชีพิตักษัย ได้รับพระมหากรุณาธิคุณเลื่อนเป็น พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ) ได้เชิญพวกเราทีมงานร้านสหกรณ์หลายคนไปเลี้ยงที่ร้านอาหารแห่งหนึ่งแถวถนนเพชรบุรีตัดใหม่ จำได้ว่า เยื้องๆ ซอยศูนย์วิจัย น่าจะประมาณตึกชาวนาอิสระ ๒ ปัจจุบัน จากการสอบถามเพื่อนๆ ที่ร่วมงานกัน ร้านนั้น น่าจะชื่อ **สวนอาหารวนอุทยาน** เราดีใจมาก ท่านชอบใจพวกเราทุกคนที่ช่วยกัน กอบกู้สถานการณ์ร้านสหกรณ์ให้ราบรื่นด้วยดี จำได้ว่า นักดนตรี นักร้องทุกคนรู้จักและมาสวัสดิ์ท่านทุกคน เราก็พลอยได้หน้าได้ตาไปด้วย

ย้อนกลับไประหว่างการดำเนินงานเพราะมีอาจก้าวข้ามได้ ผมกับ**อาจารย์เดชา** ได้หารือกันว่าร้านสหกรณ์ ควรจะเป็นผู้จัดจำหน่ายสินค้าประเภทกระดาษ เครื่องเขียน แบบพิมพ์ ให้กับหน่วยงานต่างๆ ของมหาวิทยาลัยเท่าที่ทำได้ ซึ่งก็ได้ดำเนินการไปได้บ้าง โดยเฉพาะกระดาษ A-4 ที่นี้ละครับ ที่การขัดแย้งทางผลประโยชน์เกิดขึ้น ลืมเจริญ ซึ่งเป็น supplier รายใหญ่ในมหาวิทยาลัย มาขอพบและเจรจา เนื่องจากเรามีข้อจำกัดด้านเงินทุน บุคลากร และกระบวนการในการทำงานก็เพียงได้แต่เริ่มต้นเท่านั้น ยังมีอาจไปดำเนินการแทนลืมเจริญได้ทั้งหมด ลืมเจริญยังเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการจัดซื้อของหน่วยงานต่างๆ ในมหาวิทยาลัยอยู่

มีอาจผ่านเลย ความร่วมมือร่วมใจ ความสามัคคีระหว่างเพื่อน พี่น้องในมหาวิทยาลัย อาจารย์ในระหว่างการกอบกู้สถานการณ์ ท่านอธิการบดี **ท่านจักรพันธ์** ที่เข้าใจและให้ความเมตตา **อาจารย์ไพพรรณ คติการ** ที่เอื้อเพื่ออาคารสถานที่ **อาจารย์เดชา จันทรสมบัติ พี่น้อย (พี่อรุณพรรณ วัชรวิวงศ์ ณ อยุธยา อดีตประธานชุมนุมมนุษยนิสิตหญิง เคย ๒๒)** ภรรยาอาจารย์เดชา ในขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้จัดการธนาคารทหารไทย สาขาธาตุทอง ซึ่งเป็นที่ปรึกษาที่สำคัญในการซื้อสินค้าที่เป็นเครื่องใช้ของสุภาพสตรี นื่องๆ ที่มาช่วยชายช่วงที่ไม่มีกรเรียน เท่าที่จำได้ มี **ลัดดาวัลย์ ลืมประวัตินาม ดุษฎี เวียงคำมา สุนทร ภูเกียรติ สถาพร วิชาวุฒิพงษ์ เคย ๒๘** และอีกสองคน เคย ๓๐ คือ **นันทพร**

นามเทพ และอุบล ปัทมวงกูร และเพื่อนๆ เคย ๒๗ รวมทั้งกรรมการองค์นิสิตที่ให้การสนับสนุน ขอขอบพระคุณ ขอบคุณทุกคนรวมทั้งผู้ให้ข้อมูล นะครับ

วิกฤติ คือ ความล้มเหลวของการดำเนินงาน ร้านสหกรณ์เดิมต้องปิดดำเนินการ เนื่องจากความไม่โปร่งใสในการดำเนินงาน

ศรัทธา เกิดจากการสร้างโอกาสจากภาวะวิกฤติ ให้เกิดความน่าเชื่อถือจากผู้มีส่วนได้เสีย ให้กลับคืนมา

การเชื่อมต่อระหว่างร้านที่นิสิตทำและร้านสหกรณ์มหาวิทยาลัยหลังจากนั้น ผมไม่ทราบอีกเลย รู้แต่เพียงว่า ร้านสหกรณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด ยังคงยืนหยัดมาได้จนปัจจุบัน